

ПРОБЛЕМАЛЫҚ КРЕДИТТЕР ҚОРЫ
САТЫП АЛУ. БАСҚАРУ. САТУ.

NPL реттеуінде Тайландтың тәжірибесі

ТАМС қызметі

I. ТАМС құрылуының алғышарттары

Азия қаржы дағдарысының басталуы

Азия қаржы дағдарысына дейін Тайландта ұзақ мерзімді және тұрақты экономикалық өсу байқалды - 1980-1995 жылдар аралығында жылына орташа 8,2%.

1990 жылдардың ортасы шетелдік капиталдың елге ағылуымен ерекшеленді, бұл нарықты ырықтандыру және ішкі пайыздық мөлшерлемелердің салыстырмалы түрде жоғары болуымен байланысты болды. Нәтижесінде, 1990-1995 жылдары несиелендіру 25%-ға артты, әсіресе жылжымайтын мүлік саласындағы жобаларға бағытталған несиелер көбейді, бұл жылжымайтын мүлік нарығында «көпіршіктің» пайда болуына алып келді.

1996 жылы жылжымайтын мүлік нарығының әлсіреу белгілері байқала бастады, ірі

құрылыс салушы сыртқы қарызын өтей алмады.

Экспорттың 1990-1995 жылдары жылына орташа 19%-ды құраған өсу қарқыны нөлге дейін төмендеді.

Сонымен қатар, Бангкок коммерциялық банкінің (БКБ) күйреуі орын алды, оның активтер портфелінің жартысы жылжымайтын мүлік секторындағы мерзімі өткен несиелерге тиесілі болды. Алаяқтық әрекеттер анықталғаннан кейін, БКБ басшысы отставкаға кетті, ал банк Тайланд банкіне (қаржы реттеушісі) өтті.

БКБ-дағы жанжал экспорттың қысқаруымен бірге жергілікті валютаға - тай баттарына қысым жасады.

1997 жылдың маусымында жаппай депозиттердің кетуі нәтижесінде Тайланд билігі 16 қаржы компаниясының қызметін тоқтатты.

I. ТАМС құрылуының алғышарттары

Азия қаржы дағдарысының басталуы

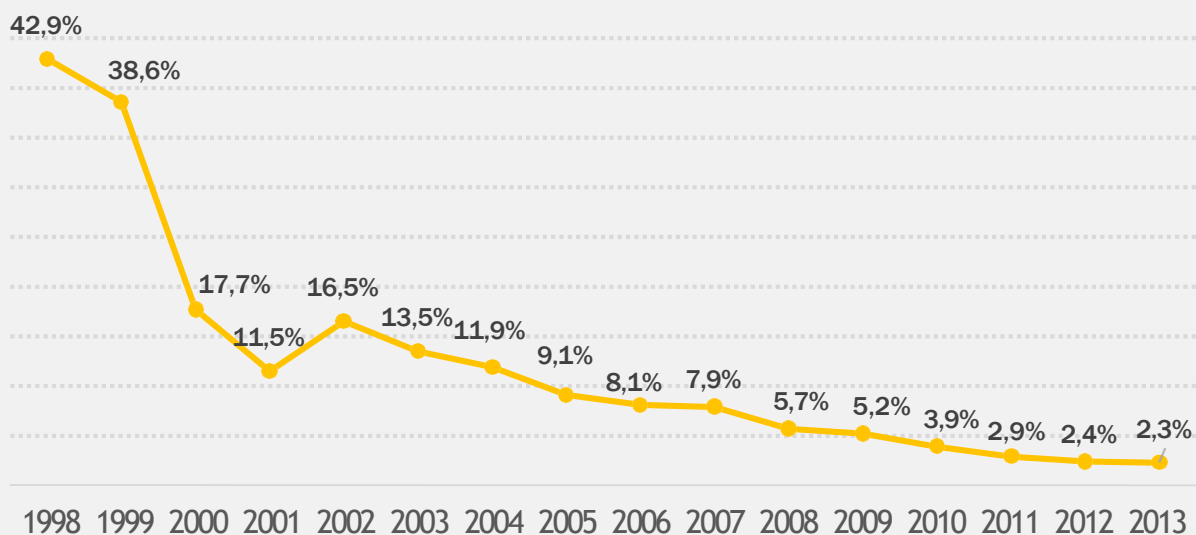
Дүниежүзілік банктің деректеріне сәйкес, Тайланд банкі ХВҚ-ның ұсыныстарына қарамастан, валюта бағамын ұстап тұру әрекетінде өз валюталық резервтерін тауысты.

1997 жылдың 2 шілдесінде үкімет баттың бағамын «еркін жүзуге» жіберді, бұл валютаның 25 баттан 30,32 батқа дейін құнсыздануына әкелді (1 АҚШ доллары үшін) сол күні.

Бат бағамының құлдырауы тайландтық корпорациялардың қызметіне елеулі әсер етті, әсіресе шетелден несиеленген, бірақ валюталық тәуекелдерді хеджирлемеген компанияларға.

1997 жылдың тамызында Тайланд банкі тағы 42 қаржы компаниясының қызметін тоқтатты, сондай-ақ ХВҚ-дан көмек сұрады.

Тайланд банк секторының несиелік портфеліндегі NPL үлесінің динамикасы

Дереккөз: Дүниежүзілік банк

I. ТАМС құрылуының алғышарттары

Халықаралық валюта қорының (ХВҚ) көмек бағдарламасы

ХВҚ қаржыландыру пакеті 17,2 миллиард АҚШ долларын құрады.

ХВҚ-ның Таиландқа көмегі үш негізгі элементтен тұрды:

- 1) Қаржы секторын қайта құрылымдау;
- 2) Салық-бюджет саясаты және ақша-несие саясаты;
- 3) Валюта айырбастау саясаты.

Қаржы секторын қайта құрылымдау депозиттерді кепілдендіруді, өтімділікті қолдауды, төлем қабілеті жоқ қаржы мекемелерін тарату мен құрылымдық реформаны қамтыды.

Қаржы секторын қайта құрылымдау басқармасы (FRA) және Активтерді басқару корпорациясы Үкімет 58 уақытша тоқтатылған қаржы компанияларын басқару үшін Қаржы секторын қайта құрылымдау басқармасын (FRA) құрды.

Тоқтатылған қаржы компаниялары 1997 жылдың соңына дейін қайта құрылымдау жоспарын FRA-ға ұсынуға тиіс болды. FRA тек екі компанияның қалпына келтіру жоспарларын мақұлдады. Қалған 56 компания бойынша тарату туралы шешім қабылданды.

Таратылған компаниялар қаржы секторының жалпы активтерінің шамамен 14%-ын құрады. FRA бұл активтерді 1998 жылдың ақпанында аукцион арқылы сата бастады.

Активтерді басқару корпорациясы FRA аукциондарында соңғы инстанциядағы сатып алушы болып анықталды. Оның міндеттері банкротқа ұшыраған қаржы мекемелерінің активтерін одан әрі басқару, қайта құрылымдау немесе сату болды.

I. ТАМС құрылуының алғышарттары

Үкіметтің NPL деңгейінің өсуін реттеу шаралары

1998 жылдың маусым айында үкімет корпоративтік қарызды қайта құрылымдау жөніндегі консультативтік комитетті (CDRAC) құрды, ол проблемалық несиелер мәселесін шешуге бағытталды.

Бастапқыда CDRAC ең ірі проблемалық қарыз алушыларға назар аударды. 2002 жылдың соңына қарай CDRAC жалпы сомасы 2,8 трлн бат (64,7 млрд АҚШ доллары) болатын NPL қайта құрылымдауын қолдады.

Көптеген жағдайларда CDRAC қарыз алушының несиелер беруші алдындағы жалпы берешегін азайтқан жоқ. Қайта құрылымдау, негізінен, өтеу мерзімдерін ұзарту немесе пайыздық мөлшерлемелерді төмендету арқылы жүзеге асырылды.

Нәтижесінде, бағдарламаның алғашқы жылдарында қарыздардың шамамен 15%-ы қайтадан

«жұмыс істемейтін» санатына өтті.

Таиланд үкіметі сондай-ақ жеке және мемлекеттік компанияларды өздерінің активтерді басқару компанияларын (АБК) құруға ынталандырды.

1998 жылдан 2002 жылға дейін мемлекет басшылығымен бес мемлекеттік банктің стресс-активтерін басқару үшін төрт КУА құрылды.

Ал жеке секторда 1998-2001 жылдар аралығында 12 АБК құрылды.

Жеке банктен КУА-ға берілген несиелер банктің шоғырландырылған қаржылық есептілігінде көрсетіле бергендіктен, жеке банктер өздерінің проблемалық несиелерінің (NPL) көп бөлігін АБК-ға аударуға асыққан жоқ.

Осылайша, Таиландтың қаржы секторындағы проблемалық несиелер деңгейі жоғары болып қала берді.

II. ТАМС құру: негізгі міндеттер

Тайландтың активтерді басқару компаниясы (ТАМС) 2001 жылы жұмыс істемейтін несиелер деңгейінің өсу мәселесін шешу мақсатында Корольдік Жарлық негізінде құрылды.

Ол бұрын құрылған активтерді басқару корпорациясына қатысы жоқ, ол банкротқа ұшыраған қаржы ұйымдарының қамтамасыз етілген активтерін сатып алумен айналысқан.

Орталықтандырылған активтерді басқару компаниясын (АБК) құру қажеттілігі сақталып отырған жоғары NPL деңгейімен байланысты болды, бұл өз кезегінде экономикалық өсімге кедергі келтірді.

Көптеген қаржы ұйымдары негізгі коммерциялық қызметіне емес, жұмыс істемейтін несиелерді реттеуге назар аударуға мәжбүр болды. Сонымен қатар, қарызды қайта құрылымдау қарыз

алушыларға жаңа бизнеспен айналысуға немесе жаңа жобаларға инвестиция салуға мүмкіндік берді.

Осылайша, проблемалық несиелерді реттеу экономиканы қалпына келтіру үшін шешуші фактор ретінде қарастырылды және 2001 жылғы премьер-министр сайлауында негізгі саяси мәселе болды.

ТАМС алдында бес негізгі міндет қойылды: қамтамасыз етілген активтерді жылдам, ашық және тиімді басқару; активтерді басқару барысында қоғамдық пайданы барынша арттыру; мемлекет пен салық төлеушілердің шығындарын азайту; бизнесті қалпына келтіруге ықпал ету; активтерді басқару процесінде барлық тараптарға тең және әділ көзқарасты қамтамасыз ету.

III. ТАМС ҚЫЗМЕТІ:

капитализация, басқару, баға қалыптастыру

ТАМС-тің бастапқы қаржыландыру көзі Қаржы мекемелерін дамыту қоры (FIDF) болды. Сонымен қатар, компания FIDF кепілдік берген 10 жылдық облигациялар шығарды. ТАМС-тің бастапқы капиталы 1 миллиард батты (22,3 миллион АҚШ долларын) құрады.

ТАМС қаржы министрлігінің тікелей бақылауында болды.

ТАМС директорлар кеңесіне мемлекеттік шенеуніктер мен салалық өкілдер кірді. Директорлар кеңесі компанияның жалпы саясатын анықтауға және қызметіне жалпы бақылау жүргізуге жауап берді. Атқарушы комитет активтерді басқару мен қайта құрылымдау жоспарларын бекітуге жауапты болды.

Мемлекеттік қаржы

ұйымдары мен активтерді басқару компаниялары (АБК) ТАМС-ке барлық күмәнді несиелерді беруге міндетті болды.

Жеке қаржы ұйымдары мен АБК үшін негізгі талап - ТАМС-ке бірнеше кредитордың талап ету құқығы бар ірі проблемалық қарыздарды беру болды.

Мемлекеттік банктер мен АБК үшін активтерді сатып алу бағасы кепілзат құнының негізінде анықталды.

Жеке банктер мен АБК үшін сатып алу бағасы кепілзаттың нарықтық құны мен проблемалық несиелердің баланстық құнының ең төменгі мөлшері ретінде белгіленді.

Кепілсіз активтердің бағасын анықтау әдіснамасын ТАМС басқармасы бекітті.

III. ТАМС ҚЫЗМЕТІ:

Активтерді сатып алу, басқару және өткізу

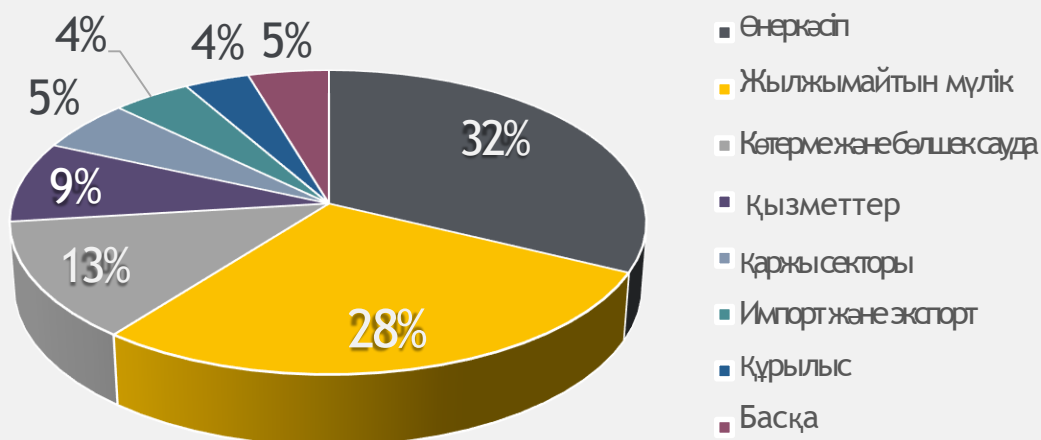
ТАМС қаржы секторының стресс-активтерін сатып алу мәмілелерін жүзеге асыру 2001 жылдың қазан айында басталды.

Компания жалпы 780 миллиард бат номиналды құны бар активтерді 265 миллиард батқа сатып алды.

Осылайша, активтердің орташа сатып алу бағасы олардың номиналды құнының 34%-ын құрады.

Активтердің негізгі бөлігі (81%) ТАМС-ке мемлекеттік қаржы ұйымдары мен активтерді басқару компаниялары (АБК) арқылы берілді.

ТАМС активтер портфелінің құрылымы: салалар бойынша

Дереккөз: Supervision Report, 2003
Bank of Thailand

* 17,4 млрд АҚШ доллары

** 5,9 млрд АҚШ доллары

III. ТАМС ҚЫЗМЕТІ:

Активтерді сатып алу, басқару және өткізу

ТАМС көптеген мемлекеттік активтерді басқару компаниялары сияқты сатып алынған активтерді қайта құрылымдау, қарызды өндіріп алу және кепілге салынған мүлікті сату арқылы басқарды.

Қарызды немесе бизнесті қайта құрылымдау «өміршең» қарыз алушыларға қатысты жүргізілді. ТАМС-ке берілген несиелердің шамамен 69%-ы қайта құрылымдау арқылы реттелді.

Кейбір несиелер сенімгерлік басқару үшін басқа активтерді басқару компанияларына (АБК) берілді.

Болжамды тиімсіз жобаларға қатысты компания өндіріп алу және өндірілген кепіл мүлкін сатумен айналысты.

ТАМС өзінің қызметінің

соңғы жылдарында кепілге қойылған мүлікті аукциондар арқылы сатумен айналысты. Сауда-саттықты қолдау үшін компания PR құралдарын, соның ішінде роуд-шоуды белсенді түрде қолданды.

2010 жылы компания жалпы сомасы 19,5 млрд батқа, ал 2011 жылы 10 млрд батқа мүлік сатты.

Басқа елдердің тәжірибесінен айырмашылығы, ТАМС-ке активтерін берген ұйымдар олардың пайдасы немесе шығыны үшін компаниямен бірлескен жауапкершілікке ие болды.

Проблемалық активтер портфелінің 99,9%-ын реттегеннен кейін, ТАМС өзінің қызметін құрылғаннан кейін 10 жыл өткен соң, 2011 жылдың 8 маусымында тоқтатты.

* 617 млн АҚШ доллары

** 327,9 млн АҚШ доллары

IV. ТАМС қызметінің нәтижелері:

Қызмет тиімділігін бағалау

ТАМС өзінің қызметін аяқтағанға дейін қабылданған несиелердің барлығы бойынша қарызды реттегеніне қарамастан, оның тиімділігі әртүрлі бағаланды.

Негізгі сын ТАМС портфелінде мемлекеттік сектордың стресс активтері басым болуына байланысты болды. Бұл ТАМС-тың жеке банктермен активтердің сатып алу бағасы бойынша келісімге келе алмауымен түсіндірілді.

Көптеген адамдар

ТАМС-тың шамадан тыс өкілеттіктеріне алаңдаушылық білдірді, өйткені оның қарыз алушылары компания жасаған қайта құрылымдау жоспарларын даулай алмады.

Сонымен қатар, Азия-Тынық мұхиты аймағындағы Рицумейкан университетінің сарапшылары ТАМС қызметін оң бағалап, оны елдің қаржы жүйесіндегі проблемалық несиелер деңгейінің төмендеуімен байланыстырды.

Корпоративтік даму департаменті АҚ
«Проблемалық кредиттер қоры»

Ақпарат көздері:

The Thai Asset Management Company (TAMC), Mallory Dreyer, Yale University;
Bank of Thailand's Annual and Supervision Reports